

Akademik Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi (AJESS Journal)

DEPREM DENEYİMİ YAŞAMIŞ SINIF ÖĞRETMENLERİNİN DEPREME YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

EXAMINATION OF OPINIONS ON THE EARTHQUAKE OF CLASSROOM TEACHERS WHO HAVE EXPERIENCED AN EARTHQUAKE

Yurdal DİKMENLİ , Prof. Dr., Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, ydikmenli@ahievran.edu.tr

Bilal POLAT , Öğretmen., Millî Eğitim Bakanlığı, polat.bilal.1439@gmail.com

Makale Tarihiçesi/Article History

Geliş/Received: 12/08/2025 Düzeltme/Revision: 24/10/2025 Kabul/Accepted: 12/11/2025

Abstract

Earthquakes are one of the natural disasters that cause the greatest damage and loss of life worldwide. In addition to causing loss of life and property, earthquakes can also have psychological effects on those who experience them. By identifying differences in the pre-, pre-, and post-earthquake thinking of earthquake survivors, we can help them become more aware of and prepared for earthquakes. The purpose of this study is to examine the views of classroom teachers who experienced the February 6th earthquake in Gaziantep province regarding the earthquake. A phenomenological design, a qualitative research approach, was used in the study. The study group consisted of 26 classroom teachers working in the Gaziantep city center during the 2024-25 academic year. Easily accessible and criterion sampling methods were used in the study. A semi-structured interview form consisting of 12 questions was used as the data collection tool. Descriptive and content analysis methods were used in the analysis of the obtained data. The findings revealed that more than half of the classroom teachers were unaware that their region was an earthquake zone. Consequently, most were caught unprepared for the earthquake and failed to develop earthquake awareness before the earthquake. Even if they were aware of earthquakes, they were unable to apply what they knew during the earthquake due to fear, panic, etc. After the earthquake, participants stated that they questioned their earthquake knowledge and realized they were not sufficiently aware of earthquakes.

Keywords: Earthquake, February 6 earthquakes, classroom teachers

Atf için: Dikmenli, Y. & Polat, B. (2025) Deprem deneyimi yaşamış sınıf öğretmenlerinin depreme yönelik görüşlerinin incelenmesi, *Akademik Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi (AJESS Journal)*, 2(1), 68-82. Doi: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17894996>

Öz

Depremler dünya genelinde en büyük hasar ve can kaybına neden olan doğal afetlerden biridir. Depremler can ve mal kaybının yanı sıra depremi tecrübe etmiş insanlar üzerinde psikolojik etkilerde bırakabilmektedir. Deprem deneyimi yaşamış insanların deprem öncesi, deprem anı ve deprem sonrası düşüncelerindeki farklılıkların belirlenerek depreme yönelik daha bilinçli ve hazır olmaları sağlanabilir. Bu çalışmanın amacı 6 Şubat depremlerini Gaziantep ilinde deneyimleyen sınıf öğretmenlerinin depreme yönelik görüşlerinin incelenmesidir. Araştırmada nitel araştırma yaklaşımlarından olgubilim deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2024-25 eğitim-öğretim yılında Gaziantep il merkezinde görev yapan 26 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışmada kolay ulaşılabilir ve ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak 12 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde betimsel ve içerik analiz yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre sınıf öğretmenlerinin yarısından fazlası görev yaptığı bölgenin deprem bölgesi olduğunu bilmediği ortaya çıkmıştır. Bu yüzden öğretmenlerin çoğu, deprem anına hazırlıksız yakalanmış ve deprem öncesinde deprem bilincini geliştiremedikleri ortaya çıkmıştır. Sınıf öğretmenleri deprem konusunda bilinçli olsalar bile deprem anında korku, panik gibi sebeplerden dolayı bildiklerini uygulayamamışlardır. Depremden sonra katılımcılar deprem bilgilerini sorguladıklarını ve deprem konusunda yeterince bilinçli olmadıklarının farkına vardıklarını ifade etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Deprem, 6 Şubat depremleri, sınıf öğretmenleri

Deprem Deneyimi Yaşamış Sınıf Öğretmenlerinin Depreme Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Giriş

Toplumun genelinde ya da belirli bir bölümünde fiziksel, ekonomik ve sosyal zararlar oluşturan; insanların günlük yaşamını ve faaliyetlerini durduran ya da aksatan doğal, teknolojik veya insan kaynaklı olaylar afet olarak adlandırılır (AFAD, 2018). Afetler genellikle kaynaklarına göre doğal afetler ve insan kaynaklı afetler olmak üzere iki ana başlık altında incelenir. Bununla birlikte, bazı kaynaklarda afetler “doğal, insan kaynaklı ve teknolojik kaynaklı” olarak üç farklı grupta da ele alınmaktadır. İnsan ve teknoloji unsurlarının birlikte rol oynadığı savaş gibi olaylar ise karmaşık afetler olarak ifade edilir. Son yıllarda ise afetlerin “doğal” ve “insan kaynaklı” biçiminde iki temel kategoride değerlendirilmesi daha yaygın bir yaklaşım haline gelmiştir (Kadıoğlu, 2011).

Doğada meydana gelen yıkıcı olaylardan biri de depremlerdir. Ancak bu doğa olaylarının afet niteliği kazanabilmesi, can veya mal kayıplarına neden olması veya insan yaşamını ve düzenini olumsuz yönde etkilemesi gerekir (Karancı, 2007). Deprem, yer kabuğunda oluşan kırılmalar sonucunda aniden açığa çıkan enerjinin dalgalar hâlinde yayılmasıyla, geçtiği ortamları ve yeryüzünü sarsan doğal bir olaydır. Bu olay, bazen hissedilmeyecek kadar küçük şiddette gerçekleşirken, bazen de şehirlerin yok olmasına neden olabilecek büyüklükte ortaya çıkabilmektedir. Depremler; tsunamilerin oluşumuna, kıtaların yer değiştirmesine ve volkanik hareketlerin meydana gelmesine yol açabilir. Depremlerin etki alanları ve büyüklükleri fazla olduğunda doğal ve beşerî çevre açısından onarılması güç sonuçlar doğurabilmektedir (Greer, 2012).

Depremler her ne kadar doğal bir afet olsa da depremin etkileri, depremin yaşandığı bölgeye, depremin büyüklüğüne, toplumun deprem direncine ve toplumun sosyo ekonomik düzeyine göre değişmektedir (Nakajima, 2012). Depremler can ve mal kaybının yanı sıra insan psikolojisinde de olumsuz etkilere neden olmaktadır. Depremi deneyimlemiş olan insanlar uzun vadede psikolojik etkilerden çıkamamaktadır (Öztürk, 2013). Kısaca depremler sadece fiziksel ve yıkıcı hasarlar değil aynı zamanda sosyal ve psikolojik hasarlara da neden olmaktadır (Turhaner & Polat, 2024). Depremlerin meydana geldiği bölgelerde, yapısal, sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel, demografik ve psikolojik açıdan toplumsal yaşama ciddi ve telafisi güç zararlar verdiği bilinmektedir. Gerçekleşen yıkıcı depremler, ülkede yaşayan tüm bireyleri olumsuz yönde etkilemektedir (Tuna, Parin & Tanhan, 2012).

Türkiye, matematik konumu, jeomorfolojik ve jeolojik özellikleri nedeniyle depremlerin aktif olduğu ülkelerden biridir (Dikmenli & Yakar, 2019). 6 Şubat Kahramanmaraş merkezli olarak meydana gelen depremler, 11 ili ve 9,1 milyon nüfusu etkilemiştir. Bu son depremler de Türkiye'nin depremselliğinin ne kadar geniş ve büyük olduğunu göstermektedir (Çolak & Özmen, 2025: 16).

Depremlerin etkilerini azaltmak ve koruyucu tedbirler alabilmek için bireylerin toplumda da toplumun depremden kaçmadan, deprem olabilecek yerlerdeki riskleri belirleyebilmeli ve hazırlık yapabilir hale gelmelidir. Bu da iyi bir afet eğitimi, farkındalığı ve bilinci ile oluşturulabilir. Maya ve Sarı (2016), afet eğitiminin özelde de deprem eğitiminin afet meydana gelmeden önce başlaması gerektiği ve bu sürecin; afet öncesinde, sırasında ve sonrasında bireylerin nasıl davranmaları gerektiğini kapsayan çok yönlü bir eğitim biçimi olduğunu belirtmektedirler. Depremlerin hangi bölgelerde illerde olabileceği çeşitli jeolojik araştırmalar yöntemi ile bilinmektedir. Ancak bir depremin ne zaman olacağı belirsizdir. Bu nedenle deprem bölgelerinde yaşayan bireylerin depreme karşı her an hazırlıklı olması gerekir (Aydın, 2019)

Deprem bilinci; bireylerin buldukları bölgedeki deprem olma riskini bilmeleri, deprem öncesi ve sonrasında karşı hazırlıklı olmaları aynı zamanda da gerçek bir deprem anında ise bu teorik bilgileri uygulayabilmelidir (Demirci ve Yıldırım, 2015). Bir ülkede deprem bilincinin oluşabilmesi için ilköğretim çağından itibaren afet bilinci eğitimleri verilmelidir. Sınıf öğretmenleri afet ve deprem ile ilgili temel bilgileri vererek çocukların afet direnci kazanmasında ilk adımları atan rehber ve eğiticilerdir. Ancak gerçek bir deprem anında öğretmenlerin de afet ve depremle ilgili bildiklerini uygulamak ta zorlandıkları, deprem öncesi, deprem anı ve sonrasında bilinç düzeylerinin de farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir (Öztürk, 2013).

Alan yazın incelendiğinde; öğretmenlerin deprem deneyimi (Johnsan & Ronan, 2014; Öztürk, 2013), deprem farkındalığı (Kourou ve diğ. 2013; Bilin ve Polat, 2022), deprem kaygısı (Karbeyaz, 2023; Özoruç & Sığırtmaç, 2024), 6 Şubat 2023 depremine yönelik algıları (Filiz, 2024), deprem bilgisi (Aydın, 2019; Şeran, Taşkan & Kocalar, 2024; Gezer & Şahin, 2022; Tekin & Dikmenli, 2021), deprem kavramı (Aydın, Akça ve Akça, 2024) ve deprem eğitimi (Yang, 2011) konusundaki görüşlerinin incelendiği görülmektedir. 6 Şubat depremlerinin izleri henüz silinmemişken sınıf öğretmenlerinin depreme yönelik görüşlerinin literatürdeki çalışmalar ile tam ve güncel olarak yansıtılmadığı düşünülmektedir. Bu nedenle depreme tanıklık eden sınıf öğretmenlerinin deprem öncesi, deprem anı ve deprem sonrası görüşlerini yansıtan bir çalışmaya gerek duyulmuştur. Çünkü deprem konusunda geleceğin nesillerini yetiştirecek olan sınıf öğretmenlerinin görüşlerini almak fazlaca önem arz etmektedir. Bilindiği gibi öğrencilerin deprem konusunda doğru bilgi, bilinç ve davranış kazanmalarında öğretmenlerin rolü çok önemlidir. Bu nedenle sınıf öğretmenlerinin depreme yönelik görüşlerinin belirlenmesi ile yetiştirecekleri öğrencilerin depreme yönelik tutum ve davranışlarının gelişeceği düşünüldüğünden bu araştırma probleminin incelenmeye değer olduğu düşünülmüştür. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin alınması, onların konuya ilişkin düşüncelerinin ortaya çıkarılması açısından önemli görülmüştür. Bu

çalışmanın amacı, 6 Şubat depremlerini deneyimlemiş olan sınıf öğretmenlerinin depreme yönelik görüşlerini belirlemektir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırmada nitel araştırma yaklaşımlarından olgubilim deseni kullanılmıştır. Olgubilim deseni günlük yaşamda aslında bildiğimiz ancak açıklarken bilimsel verilere dayalı kesin ifadelerle dile getirmekte zorlandığımız olguları derinlemesine inceleme ve bunları zengin söylemlerle yorumlama imkânı sunan bir araştırma desenidir (Yaman, 2010).

Araştırmanın Veri Kaynağı

Çalışmada sınıf öğretmenlerinin depreme yönelik görüşlerini belirlemek için literatür taranarak araştırmacılar tarafından toplam 18 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme sorusu hazırlanmıştır. Bu sorular daha iki alan uzmanının görüşüne sunulmuş ve değerlendirilmiştir. Onlardan gelen dönütler çerçevesinde sorular kapsam geçerliğini bozmayacak şekilde deprem öncesi, deprem anı ve deprem sonrası olmak üzere üç kategoriye ayrılmış ve soru sayısı da 12'ye düşürülmüştür. Asıl görüşmelerden önce dört tane sınıf öğretmeni ile görüşme formunun pilot uygulaması yapılmış, herhangi bir sorun ile karşılaşılmayınca, araştırmacı tarafından yarı yapılandırılmış görüşme formu yüz yüze olacak şekilde sınıf öğretmenlerine uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Sınıf öğretmenlerinden elde edilen veriler betimsel analiz tekniği ile analiz edilmiştir. Betimsel analizler genellikle nitel araştırmalarda detaylı bir araştırma gerektirmeksizin verilerin analiz edilmesinde yorumlanmasında kullanılır (Huberman & Miles, 1994). Betimsel analizlerde amaç; gözlem veya görüşme yöntemi ile elde edilen veriler araştırmacı tarafından düzenlenerek yorumlanır. Bu yöntemde veriler daha önceden belirlenmiş temalara veya gruplara göre sınıflandırılır ve bu verilerden elde edilen bulgular araştırmacının yorumu ile özetlenerek okuyucuya sunulur (Kitzinger, 1995). Katılımcılara ait kodlamalar (K1, K2, K3,....., Ö26) şeklinde oluşturulmuş ve bulgular kısmında bu şekilde verilmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin sorulara verdikleri cevaplar öncelikle iki araştırmacı tarafından her bir soru ayrı ayrı incelenmiş, öğretmenlerden elde edilen ham veriler araştırmanın amacı doğrultusunda belli kodlar oluşturularak metin üzerinde işaretlenmiştir. Kodlanan veriler benzerlikler ve farklılarla gözetilerek gruplandırılmış, ardından birbiri ile ilişkisi bulunan kodlar kategorilere, kategorilerde birleştirilerek temalara dönüştürülmüştür (Creswell, 1998; Yıldırım & Şimşek, 2016). Her iki araştırmacının ayrı ayrı yaptığı kodlamalar uyum düzeyi açısından incelenmiştir. Uyum oranının hesaplanmasında " $\text{görüş ortaklığı} / (\text{görüş ortaklığı} + \text{görüş ayrılığı}) \times 100$ " formülü kullanılmış (Miles & Huberman, 1994), iki kodlayıcı arasındaki uyum oranı 0,88 olarak hesaplanmıştır. Uyum düzeyinin %70 ve yukarı olduğu durumlar güvenilirlik açısından yeterli kabul edildiği için veri analizi açısından çalışmanın bulguları bu oran ile güvenilir kabul edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin depreme yönelik görüşlerinin ifade edilme sıklığını göstermek için frekanslar (f) kullanılmıştır. Ayrıca öğretmenlerin görüşlerinin ayrıntılarını sunmak için doğrudan alıntılar yapılarak betimlemelere yer verilmiştir.

Bulgular

Çalışmada deprem deneyimi yaşamış sınıf öğretmenlerin depreme yönelik görüşlerinin belirlemek amacıyla deprem öncesi, deprem anı ve deprem sonrasını kapsayan 12 soru sorulmuştur. Elde edilen veriler analiz edilerek aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

1. Sınıf Öğretmenlerinin Deprem Öncesine Yönelik Görüşleri:

Tablo 1.1'de araştırmaya katılan deprem deneyimi yaşamış olan sınıf öğretmenlerinin görev yaptıkları bölgenin deprem bölgesi olma durumunu bilmelerine dair görüşleri frekans ve yüzde olarak aşağıda verilmiştir.

Tablo 1.1 *Sınıf öğretmenlerinin görev yaptıkları bölgenin deprem bölgesi olma durumunu bilmelerine dair görüşleri*

Kategori	f	%
Evet	16	61,5
Hayır	10	38,5
Toplam	26	100

Tablo 1.1 incelendiğinde deprem deneyimi yaşamış olan sınıf öğretmenlerinin %61,5'inin (16) yaşadıkları bölgenin deprem bölgesi olduğunu bildikleri, %38'inin (10) ise bilmedikleri yönünde görüş bildirdikleri belirlenmiştir. Aşağıda bu bulgulara yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşlerine yer verilmiştir.

K2 "Görev yaptığım bölgenin 3. derecede deprem bölgesi olduğunu biliyordum."

K4 "İkinci derece kuşakta olduğumu biliyordum."

K6 "Deprem bölgesi olduğumu biliyordum. Ama görev yerim olduğu için oradaydım."

K23 "Biliyordum. Ama Türkiye'de insanlar görev yerini tercih ederken afet riski olup olmadığına bakmamaktalar. Önce göreve ve hayata başlama derdindeler."

K10 "Hayır, Türkiye zaten bir deprem bölgesi, bunu biliyordum ancak yaşadığım yerin nispeten daha güvenli olduğunu düşünüyordum."

K12 "Hayır, bilmiyordum. Bilsem bile seçeneğim yoktu. Buraya atandım ve görevimi yapmaktaydım."

K26 "Görev yaptığım bölgenin deprem öncesinde deprem bölgesi olduğunu bilmiyordum."

Tablo 1.2 'de araştırmaya katılan deprem deneyimi yaşamış olan sınıf öğretmenlerinin depremden önce depreme hazırlık durumlarına dair görüşleri frekans ve yüzde olarak aşağıda verilmiştir.

Tablo 1.2 Sınıf öğretmenlerinin deprem öncesinde depreme hazırlık durumlarına dair görüşleri

Hazırlıklı Olma Durumu	Kategori	f	%
Hazırlıklı	Deprem anında yapacağını bilme	2	7,7
	Büyük eşyaları sabitleme	2	7,7
	Deprem çantası hazırlama	1	3,8
	Dayanıklı bina seçme	1	3,8
Hazırlıksız		20	77
Toplam		26	100

Tablo 1.2 incelendiğinde deprem yaşamış sınıf öğretmenlerinin %7,7'si (2) deprem anında ne yapacaklarını bildiklerini, %7,7'si (2) depremden önce büyük eşyalarını sabitledikleri, %3,8'i (1) depreme dayanıklı bina seçtiklerini, %3,8'i (1) deprem çantası oluşturduklarını ve %77'sinin (20) ise deprem öncesinde herhangi bir hazırlıkları olmadığını görüş beyan ettikleri belirtilmiştir. Aşağıda bu bulgulara yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşlerine yer verilmiştir.

K10 "Sadece hayat üçgeni ve çök-kapan-tutun yöntemleri hakkında bilgim vardı."

K17 "Vardı, dolapları sabitledim."

K12 "Evet, deprem çantası hazırlamıştım. Ama bina yıkılınca pek faydası olmadı."

K5 "Yaşayacağımız binanın depreme dayanıklı olmasına dikkat ettik."

K1 "Hayır herhangi bir hazırlığımız yoktu. Deprem olacağı aklıma bile gelmedi."

K10 "Yoktu. Her deprem haberi duyduğumda hazırlık yapılmalı dedim ancak yapmadım."

K11 "Hayır hiçbir hazırlığımız yoktu."

K26 "Deprem bölgesinde yaşadığımı düşünmediğim için deprem için herhangi bir hazırlık yapmamıştım."

Tablo 1.3'te araştırmaya katılan deprem deneyimi yaşamış olan sınıf öğretmenlerinin depremden önce bölgelerindeki afet toplanma alanlarını bilip bilmediklerine yönelik görüşleri frekans ve yüzde olarak aşağıda verilmiştir.

Tablo 1.3 Sınıf öğretmenlerinin depremden önce bölgelerindeki afet toplanma alanlarını bilip bilmediklerine yönelik görüşleri

Kategori	f	%
Evet, biliyordum	4	15,4
Hayır, bilmiyordum	22	84,6
Toplam	26	100

Tablo 1.3 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin %15,39'u (4) depremden önce ikamet adresinin toplanma bölgesini bildiklerini belirtmişlerdir. %84,61'i (22) ise ikamet adresinin toplanma bölgesini bilmediklerini belirtmişlerdir. Aşağıda bu bulgulara yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşlerine yer verilmiştir.

K18 "Biliyordum, toplanma alanına yakın bir yerde oturuyordum."

K19 "Evet biliyordum, e-devlet üzerinden öğrenmiştim. Evimin yakınındaki park alanı idi."

K4 "Hayır, bilmiyordum."

K10 "Hayır, bilmiyordum. Böyle bir tabela da görmedim."

K11 "Bilmiyordum, bilsem de panikle bulamazdım zaten."

K24 "Hayır, bilmiyordum. Zaten bunu bilecek afet bilincine de sahip değilim."

K26 "Depremden önce ikamet adresimin toplanma bölgesini bilmiyordum."

Tablo 1.4'te araştırmaya katılan deprem deneyimi yaşamış sınıf öğretmenlerinin depremden önce depremlere yönelik eğitim alma durumlarına yönelik görüşleri frekans ve yüzde olarak aşağıda verilmiştir.

Tablo 1.4 Sınıf öğretmenlerinin depremden önce depremlere yönelik eğitim alma durumlarına yönelik görüşleri

Kategori	f	%
Evet, aldım	10	38,5
Hayır, almadım	16	61,5
Toplam	26	100

Tablo 1.4 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin %38,5'i (10) depremden önce depremlere yönelik eğitim aldıklarını, %61,5'(16) i ise depremden önce depremlere yönelik eğitim almadıklarını belirtmişlerdir. Aşağıda bu bulgulara yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşlerine yer verilmiştir.

K5 "Aldım ama çok etkili olmamış."

K12 "Evet, aldım. Afet eğitimi bilinci semineriydi."

K22 "Evet aldım. Çalıştığım okulun afet kulübü öğretmeni olduğum için AFAD'ın verdiği bir kursa katıldım."

K1 "Hayır, almamıştım."

K10 "Almadım. Sadece sosyal medyada paylaşılan videolardan biraz bilgim vardı."

K15 "Hayır, almadım. Deprem sonrasında tüm memurlar online aldı diye biliyorum."

K19 "Almadım, depremde sonra aldım."

K26 "Depremden önce depremlere yönelik eğitim almadım."

2. Sınıf Öğretmenlerinin Deprem Anına Yönelik Görüşleri:

Tablo 2.1' de araştırmaya katılan depremi yaşamış olan Sınıf öğretmenlerinin deprem anındaki ilk duygusal tepkileri ve bu tepkilerinin nedenlerinin dair görüşleri frekans ve yüzde olarak aşağıda verilmiştir.

Tablo 2.1 Sınıf öğretmenlerinin deprem anındaki ilk duygusal tepkileri ve bu tepkilerinin nedenlerine dair görüşleri

Kategori	f	%
Korku	8	30,8
Soğukkanlı	7	26,9
Panik	6	23,1
Şok	2	7,7
Stres	2	7,7
Şaşkınlık	1	3,8
Toplam	26	100

Tablo 2.1'de deprem deneyimi yaşamış sınıf öğretmenlerinin deprem anındaki ilk duygusal tepkileri incelendiğinde; %30, 8' inin (8) korku, %26,9' unun (7) soğukkanlı, %23,1' inin (6) panik, %7,7'sinin (2) şok, %7,7'sinin (2) stres, %3,8'inin (1) ise şaşkınlık yaşadıklarını ifade ettikleri belirlenmiştir. Aşağıda bu bulgulara yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşlerine yer verilmiştir.

K6 "Beklenmedik bir anda ve gece olmasının etkisi fazlaydı. Ne olduğunu anlayamadım. Anladığımda çok korktum."

K10 "Korku, çünkü kurtulmayacağımı, öleceğimi düşündüm. O gürültü ve sarsıntının içinde sadece bu aklıma geldi."

K20 "Apartmandaki komşular bağıarak dışarı çıktıkları için bende de korku olmuştu."

K2 "Deprem anında çok soğukkanlı davranmıştım. Çünkü üniversite zamanında yine depreme yakalanmıştım başka bir şehirde. Belki onun verdiği stres olabilir ya da o zaman hamileydim. Bebeğime bir şey olursa korkusuyla da tepkisiz kalmış olabilirim."

K26 "Deprem anında soğukkanlı davrandım. Eşimi ve çocuğumu sakinleştirmeye çalıştım. Panik yapıp evden kaçmamın doğru olmadığını düşünüyordum."

K14 "Önce panikledim çünkü uyuyordum, sarsıntıya uyandım ve ne olduğunu algılayana kadar paniklemiştim. Durumu algıladıktan sonra sakinledim ve bastırduğum korkuyla hayat üçgeni oluşturdum."

K19 “Önce panik, daha sonra binanın yıkılacağını düşündüm ve korku oluştu. Daha sonra soğukkanlı oldum ne yapmam gerektiğini düşündüm. Çök-kapan-tutun hareketini yaptım.”

K15 “Depreme uykuda yakalandım. Deprem anında şoktaydım. Bitikten sonra ne yapacağımı bilemedim.”

K23 “Kesinlikle soğukkanlı değildim. Çok stres yaptım. Çünkü Gaziantep’in deprem bölgesi olduğunu bilmiyordum.”

K7 “İlk etapta bir şaşkınlık oluştu. Daha sonra fazla panik yapmadan diğer aile bireyleriyle çök, kapan, tutun pozisyonunda sarsıntının sona ermesini bekledik.”

Tablo 2.2’ de araştırmaya katılan depremi yaşamış olan sınıf öğretmenlerinin deprem anındaki ilk eylemlerine dair görüşleri frekans ve yüzde olarak aşağıda verilmiştir.

Tablo 2.2 Sınıf öğretmenlerinin deprem anındaki ilk eylemlerine dair görüşleri

Kategori	f	%
Çök-Kapan-Tutun Hareketi	10	38,5
Aile bireyelerine ulaşma	6	23,1
Kaçma	5	19,2
Güvenli bölgeye ulaşma	3	11,5
Hiçbir eylemde bulunamamak	2	7,7
Toplam	26	100

Tablo 2.2 incelendiğinde deprem deneyimi yaşamış sınıf öğretmenlerinin %38,5’inin (10) deprem anındaki ilk eylemi çök-kapan-tutun hareketi, %23,1’inin (6) aile bireyelerine ulaşma, %19,2’sinin (5) kaçma, %11,5’inin (3) güvenli bölgeye ulaşma, %7,7’sinin (2) ise hiçbir eylemde bulunamadığı yönünde görüş belirttikleri belirlenmiştir. Aşağıda bu bulgulara yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşlerine yer verilmiştir.

K3 “Çök-kapan-tutun hareketi yaptım.”

K15 “Yatağın kenarına çök-kapan-tutun şeklinde bekledik.”

K20 “Çök-kapan hareketi yaptım.”

K24 “Çök- kapan-tutun hareketi yapmak oldu.”

K7 “İlk etapta aile bireyelerine ulaşma davranışını gösterdim.”

K16 “İlk eylemim aile bireyelerine ulaşım doğru davranışı sergilemek oldu.”

K23 “Aile bireyelerine ulaşım çök-kapan tutun hareketi yapmak oldu.”

K10 “Deprem anında ilk eylemim güvenli bir yerde durup, aile bireyelerine ulaşmak oldu. Çök -kapan hareketi yapıp bir süre sonra aile bireyelerini aradım.”

K6 “Deprem anında ilk tepkim kaçarak güvenli bölgeye ulaştım.”

K21 “Apartmandan dışarıya hızlıca çıkmıştık.”

K15 “Depreme uykuda yakalandım. Deprem anında şoktaydım. Bittikten sonra ne yapacağımı bilemedim.”

Tablo 2.3’te araştırmaya katılan deprem deneyimi yaşamış olan sınıf öğretmenlerinin deprem ilişkin bilgilerinin deprem esnasında davranışa dönüşümüne dair görüşleri frekans ve yüzde aşağıda verilmiştir.

Tablo 2.3 Sınıf öğretmenlerinin deprem ilişkin bilgilerinin deprem esnasında davranışa dönüşümüne dair görüşleri

Kategori	f	%
Evet, uyguladım	13	50
Hayır, uygulayamadım.	13	50
Toplam	26	100

Tablo 2.3 incelendiğinde deprem deneyimi yaşamış sınıf öğretmenlerinin %50’sinin (13) deprem hakkında önceden bildiklerini uygulayabildiklerini, %50’sinin (13) ise deprem hakkında önceden bildiklerini uygulayamadıklarını belirtmişlerdir. Aşağıda bu bulgulara yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşlerine yer verilmiştir.

K3 “Evet, uyguladım.”

K18 “Sadece çök-kapan-tutun hareketini yapabildim. Aklıma başka bir şey gelmedi.”

K22 "Evet uyguladım. Merdivenleri kullanmanın yanlış olduğunu biliyordum. Deprem bitene kadar çok-kapan-tutun yaparak bekledik. Eşimin ve çocuklarımın da böyle yapmasını sağladım."

K24 "Tam olarak olmasa da uyguladım. İlk şoku atlattıktan sonra uyguladım."

K8 "Uygulayamadım, çünkü başıma daha önce böyle bir şey gelmemişti. Ayrıca panik yaşadığım için sakince ne yapmam gerektiğini düşünmeden tepkisel davranış gösterdim."

K9 "Tam olarak uygulayamadım. Çünkü depremin verdiği korku hissinden dolayı sağlıklı düşünemedim."

K11 "Hayır, çünkü o anı yaşadığımızda bildiğiniz her şeyi unutuyorsunuz. Tek aklınıza gelen kaçmak oluyor."

K17 "Hayır, çünkü çok panikledim."

Tablo 2.4' te araştırmaya katılan deprem deneyimi yaşamış olan sınıf öğretmenlerinin deprem anında dikkat çeken olay ve duruma dair görüşleri frekans ve yüzde olarak aşağıda verilmiştir.

Tablo 2.4 Sınıf öğretmenlerinin deprem anında dikkat çeken olay ve duruma dair görüşleri

Kategori	f	%
Binayı terk etmeye çalışma	6	23,2
Çaresizlik-panik yaşama	5	19,2
Binadan, çevreden gelen ses ve uğultular duyma	5	19,2
İnsan kalabalığı ve yoğun trafik görme	3	11,5
Büyük bir korku yaşama	3	11,5
Gökyüzündeki ışıklar görme	2	7,7
Dışarı çıkmayan insanların olması	2	7,7
Toplam	26	100

Tablo 2.4 Sınıf öğretmenlerinin deprem anında dikkat çeken olay ve duruma dair görüşleri incelendiğinde, %23,2'si (6) insanların binayı terk etmeye çalıştıkları, %19,2'si insanların çaresiz ve panik yaşadıkları, %19,2'si (5) binadan ve çevreden gelen ses ve uğultular duydukları, %11,5'i (3) insan kalabalığı ve yoğun trafik gördükleri, %11,5'i (3) büyük korku yaşadıkları, % 7,7'sinin (2) gökyüzündeki ışıklar gördükleri, % 7,7'sinin (2) ise dışarı çıkmayan insanların gördükleri şekilde görüş bildirdikleri belirlenmiştir. Aşağıda bu bulgulara yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşlerine yer verilmiştir.

K3 "İnsanların koşarak binaları terk etmeye çalışmaları."

K26 "Deprem anında insanların arabalarına binip evlerinden uzaklaşmaya çalışması ve yoğun trafik oluşması dikkatimi çekti. Sarsıntı bitmesine rağmen evlerinden uzaklaşmaya çalışanlar, sevdiklerine bir an önce kavuşmaya çalışan insanlar vardı."

K5 "İnsanların çaresizliği."

K7 "İnsanlardaki panik ve çaresizlik halleriydi."

K19 "Binadan çok şiddetli sesler geliyordu. Sallantı çok şiddetli olduğu için yatağın üzerinden sanki beni ittiler."

K22 "Evin içinden gelen kırılma ve uğultu sesleri çok ürkütücüydü. Ben sallantı şiddetlenmeden uğultu sesleri ile uyandım."

K11 "O anda gördüğüm ilk şey yoğun insan kalabalığı(trafik), panikle koşan insanların olması."

K21 "Herkesin çok korkması dikkatimi çekmişti."

K6 "Dışarıda gökyüzünde mavi ışıklar vardı."

K2 "Deprem çok şiddetli olmasına rağmen dışarı çıkmayan insanlar vardı. Bu durum beni çok şaşırtmıştı."

3. Sınıf Öğretmenlerinin Deprem Sonrasına Yönelik Görüşleri:

Tablo 3.1 de araştırmaya katılan depremi yaşamış olan sınıf öğretmenlerinin deprem sonrası müdahale sürecine dair görüşleri frekans ve yüzde olarak aşağıda verilmiştir.

Tablo 3.1 Sınıf öğretmenlerinin deprem sonrası müdahale sürecine dair görüşleri

Kategori	f	%
Uzun sürdü	7	26,9
Çevremde yıkım olmadığı için bilgin yok	7	26,9

Gözlemleyemedim	6	23,1
Uzun sürmedi	4	15,4
Net bir süre bilmiyorum	2	7,7
Toplam	26	100

Tablo 3.1 incelendiğinde deprem deneyimi yaşamış sınıf öğretmenlerinin deprem sonrası müdahale ekiplerinin olay yerine intikal süreleri hakkında, %26,9'u (7) uzun sürdüğünü, %26,9'u (7) çevresinde yıkım olmadığı için bilgisinin olmadığını, %23,1'i (6) gözlemleyemediğini, %15,4'ü (4) uzun sürmediğini, %7,7'si (2) ise net bir süre bilmedikleri yönünde görüş bildirdikleri belirlenmiştir. Aşağıda bu bulgulara yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşlerine yer verilmiştir.

K1 "Yolların zarar görmesi ve depremin aynı anda birçok ilde olmasından dolayı ekiplerin olay yerine gelmesi uzun sürdü."

K4 "Biraz uzun sürdü."

K21 "Büyük bir deprem olduğu için ve her yerin zarar görmesinden dolayı biraz uzun sürdü."

K7 "Bulduğumuz bölgede herhangi bir yıkım olmadığı için bu konu hakkında bir bilgim olmadı."

K17 "Çevremde yıkım olmadığı için müdahale ekipleri intikaline şahit olmadım."

K25 "Benim çevremde yıkım olmadığı için bu konuda yorum yapamayacağım."

K5 "Deprem sonrasında yarım saat içinde şehri terk etmek üzere yola çıktığım için neler yaşandı görmedim."

K20 "Bunu tam olarak gözlemleyemedim."

K15 "Yaşadığım bölgede herhangi bir yıkım olmadı. Deprem bittikten sonra dışarı çıktığımda müdahale ekiplerinin hareket halinde olduğunu gördüm."

K24 "Net olarak bilmiyorum. Sanırım birkaç saat sonra intikal ettiler."

Tablo 3.2 de araştırmaya katılan depremi yaşamış olan sınıf öğretmenlerinin deprem sonrası temel ihtiyaçlarını karşılamakta zorlanıp zorlanmadıklarına dair görüşleri frekans ve yüzde olarak aşağıda verilmiştir.

Tablo 3.2 Sınıf öğretmenlerinin deprem sonrası temel ihtiyaçlarını karşılamakta zorlanıp zorlanmadıklarına dair görüşleri

Kategori	f	%
Evet, zorlandım.	15	57,7
Zorlanmadım.	8	30,8
Zorda olsa karşılayabildik.	3	11,5
Toplam	26	100

Tablo 3.2 incelendiğinde deprem deneyimi yaşamış sınıf öğretmenlerinin temel ihtiyaçlarını karşılamakta zorlanıp zorlanmadıkları hakkında %57,7'si (15) zorlandıklarını, %11,5'i (3) zorda olsa karşılayabildiklerini, %30,8'i (8) zorlanmadığını dile getirmişlerdir. Aşağıda bu bulgulara yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşlerine yer verilmiştir.

K3 "Evet, zorlandık. Özellikle 5 yaş altı çocuklar için çok daha zor oldu. Tuvalet ihtiyacı da büyük bir sorun oluşturdular."

K17 "Evet zorlandım. Geceydi ve hava soğuktu, ısınamadım."

K20 "Evet yiyecek ve içeceğe ulaşmakta zorlandık. Doğalgaz kesintisi sonrası ısınma problemi yaşadık. Su kesintisinden sonra tuvalet ihtiyacımızı çok zor giderebildik."

K22 "Evet zorlandım. Marketler kapalıydı. Küçük bakkal tarzı yerlerde fahiş fiyatlara sattılar ürünleri. Hatta sonrasında tespit edilip kapatma ve para cezası aldılar."

K 10 "Hayır. Sadece elektrik ve doğalgaz kesildi. Depremi çok şiddetli hisseden yerde değildim."

K11 "Çok da zorlanmadım ancak kalabalık bir evde yaşadım o biraz zordu. Sonrasında şehri terk edip uzak bir yere geçtim. Ben çok zorlanmadım ama evleri yıkılan insanlar asıl zorluğu yaşadı."

K12 "Hayır zorlanmadım. Çünkü depremden sonra Gaziantep'ten ayrıldım."

K23 "Zorda olsa karşılayabildik."

Tablo 3.3'te araştırmaya katılan depremi yaşamış olan sınıf öğretmenlerinin depremde yaşadığı kayıpların olup olmadığı ve normal hayata geçiş sürecine dair görüşleri frekans ve yüzde olarak aşağıda verilmiştir.

Tablo 3.3 Sınıf öğretmenlerinin depremde yaşadığı kayıpların olup olmadığı ve normal hayata geçiş sürecine dair görüşleri

Kategori	f	%
Can ve mal kaybı yok. Normal hayata geçiş görece kolay oldu.	22	84,6
Can ve mal kaybı var. Normal hayata geçiş zaman aldı.	3	11,5
Sadece maddi kayıp var. Sıkıntılar yaşandı.	1	3,9
Toplam	26	100

Tablo 3.3 incelendiğinde deprem deneyimi yaşamış sınıf öğretmenlerinin depremde yaşadığı kayıpların olup olmadığı ve normal hayata geçiş (iyileştirme aşaması) sürecinde ne aşamada oldukları hakkında %84,6'sı (22) kayıp yaşamadıklarını, %11,5'i (3) kayıp yaşadığını ve normal hayata geçmenin biraz zaman aldığını, %3,9'u (1) sadece maddi kayıp yaşadığını dile getirmişlerdir. Aşağıda bu bulgulara yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşlerine yer verilmiştir.

K8 "Depremde herhangi bir kayıp yaşamadım. Şu an gayet iyiyim. Bu konuda farkındalık sahibiyim. Ama herhangi bir sarsıntı olunca çok heyecanlanıyorum."

K15 "Kayıp yaşamadım."

K16 "Çok problem yaşamadım."

K10 "Kaybım yok. Normal hayata geçiş 6 ay sürdü. Hep deprem olacakmış korkusu yaşadım. Her gün gece 04.17 de istemsizce sallantıyormuş gibi uyandım. Hem de aylarca böyle sürdü. En küçük bir ses geldiğinde deprem oluyor sandım. Evime girmek istemedim ve 1,5 ay da hiç girmedim. Ancak sonrasında kontrollerden sonra mecburen girdim."

K19 "Çok kayıplarım oldu. Alışmaya çalışıyorum. Ama eskisi gibi hiç olmuyor."

K21 "Arkadaş, komşu, öğrencim vs. normal hayata geçiş bir yıl sonra başladı."

K4 "Hayır, sadece maddi kayıp var."

Tablo 3.4' te araştırmaya katılan depremi yaşamış olan sınıf öğretmenlerinin deprem deneyimlerinin deprem bilgilerini sorgulamalarına dair görüşleri frekans ve yüzde olarak aşağıda verilmiştir.

Tablo 3.4 Sınıf öğretmenlerinin deprem deneyimlerinin deprem bilgilerini sorgulamalarına dair görüşleri

Kategori	f	%
Evet, sorgulamama neden oldu.	23	88,5
Hayır, sorgulamama neden olmadı.	3	11,5
Toplam	26	100

Tablo 3.4 incelendiğinde deprem deneyimi yaşamış sınıf öğretmenlerinin %84,6'sı (23) yaşadıkları depremin, deprem bilgilerini sorgulamalarına neden olduğunu, %11,5'i (3) ise sorgulamadıklarını dile getirmişlerdir. Aşağıda bu bulgulara yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşlerine yer verilmiştir.

K1 "Evet, özellikle depreme karşı daha duyarlı hale geldim. Deprem konusunda konuşan, bizleri uyaran uzmanları dinlemeye ve uyarılarını dikkate almaya başladım. Oturduğumuz evlerin depreme dayanıklı olup olmadığını sorgulamaya başladım. Deprem anında ve sonrasında yapmam gerekenleri daha çok araştırıp bilgi sahibi almaya çalıştım. Çünkü bir daha hazırlıksız yakalanmak istemiyorum."

K2 "Evet, oldu. O zaman hiç tahmin edemeyeceğimiz bir felakete çok hazırlıksız yakalanmıştık. Depremden sonra acil durum çantası hazırladık. Yedek kıyafetlerin olduğu, ilk birkaç gün işimize yarayacaklar eşyalar için bir çanta hazırladık. Devrilme durumu olan eşyaları sabitledik. Depremden sonra toplanacağımız mekânı ayarladık."

K8 "Kesinlikle evet. Çünkü yaptığım şeyi daha fazla sorgulamama sebep oldu. Çünkü ölüm korkusu veya sevdiklerini kaybetme korkusu insanı sorgulamaya itiyor."

K19 "Evet sorguladım. Hiç bu kadar yıkıcı olacağını düşünmemiştim. Bu deprem karşısında ne kadar bilgi sahibi olsan da işe yarayacağını düşünmüyorum. Önemli olan binaların depreme dayanıklı yapılmasıdır. Yıkıldıktan sonra seni hiçbir şey kurtaramaz."

K9 "Olmadı. Çünkü deprem anında ne yapılması gerektiğini biliyoruz ancak deprem anında uyguluyoruz."

K16 "Hayır. Gerekli olan davranışları yapmıştım."

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada deprem yaşamış sınıf öğretmenlerinin depreme yönelik görüşleri incelenmiş ve aşağıda yer alan sonuçlara ulaşılmıştır.

Sınıf öğretmenlerinin görev yaptıkları bölgenin deprem bölgesi olma durumunu bilmelerine dair görüşleri incelendiğinde, %38'inin bilmedikleri yönünde görüş bildirdikleri, %61,5'inin ise yaşadıkları bölgenin deprem bölgesi olduğunu bildikleri sonucuna ulaşılmıştır. Buradan hareketle sınıf öğretmenlerinin yarısından fazlasının yaşadıkları bölgenin deprem bölgesi olduğunu bildikleri saptanmıştır. Coğrafi konumu ve jeolojik yapısı gereği Türkiye, deprem riski yüksek bölgeler arasında yer alan bir coğrafyada bulunmaktadır. Türkiye'de ortalama her beş yılda bir, ciddi ölçüde can ve mal kayıplarına yol açan büyük bir deprem meydana gelmektedir. (AFAD, 2014). Öğretmenlerin Türkiye'nin deprem bölgesinde yer aldığını ve bu doğal afetlerden kaçınılamayacağı gerçeğinden hareketle depreme ilişkin bilgi ve beceriye sahip olmaları gerekmektedir.

Sınıf öğretmenlerinin deprem öncesinde depreme hazırlık durumlarına dair görüşleri incelendiğinde %23'ünün ise hazırlığı olduğu, deprem anında neler yapılacağını bildikleri, depreme dayanıklı bina tercih ettiklerini, afet çantası bulduklarını ve evdeki büyük eşyaları sabitledikleri yönünde görüş bildirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin %77'sinin ise deprem öncesinde herhangi bir hazırlıkları olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlardan hareketle öğretmenlerin çoğunluğunun görev yaptıkları ilin deprem bölgesinde olduğunu bilmelerine rağmen depreme hazırlıksız oldukları şeklinde yorumlanabilir.

Sınıf öğretmenlerinin depremden önce bölgelerindeki afet toplanma alanlarını bilip bilmediklerine yönelik görüşleri incelendiğinde %15,39'u depremden önce ikamet adresinin toplanma bölgesini bildiklerini, %84,61'i ise ikamet adresinin toplanma bölgesini bilmedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun afet toplanma alanlarını bilmedikleri tespit edilmiştir. Toplanma alanını bilinmemesinde, yeterli bilgilendirmenin yapılmadığı, ilgili yönlendirici tabelaların konulmadığı veya öğretmenlerin ikamet adresine göre afet toplanma alanlarının e-devlet üzerinden takip etmedikleri şeklinde yorumlanabilir.

Sınıf öğretmenlerinin depremden önce, depremlere yönelik eğitim alma durumlarına dair görüşleri incelendiğinde %38,5'inin eğitim aldıkları, %61,5'inin ise eğitim almadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin çoğunluğu depremden önce depreme yönelik eğitim almadıkları tespit edilmiştir. Deprem eğitimi almamaları sınıf öğretmenlerini depreme hazırlıksız kılmış ve deprem sırasında ne yapmaları gerektiğini bilmedikleri şeklinde yorumlanabilir.

Sınıf öğretmenlerinin deprem anındaki ilk duygusal tepkileri ve bu tepkilerinin nedenlerine dair görüşlerine incelendiğinde; %30,8'inin korku yaşadıkları, %26,9'unun soğukkanlı kaldıkları, %23,1'inin panik yaptıkları, %7,7'sinin şok oldukları, %7,7'sinin stres yaşadıkları, %3,8'inin ise şaşkınlık yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin çoğunluğunun deprem anındaki ilk duygusal tepkileri korku olduğu tespit edilmiştir. Korku duygusunu yaşamalarında insan doğasının savunma mekanizması olarak algılanabilir veya afet eğitimlerinde yer verilen kriz yönetimi eğitimlerinin eksikliğinden kaynaklandığı şeklinde yorumlanabilir. Literatürde çalışmamıza paralel araştırmalara rastlanmıştır. Çelik vd. (2024) deprem anı insan duyguları, düşünceleri ve davranışlarının incelendiği çalışmalarında deprem sarsıntısını hisseden kişilerin büyük çoğunluğundaki duygu korku olmuştur.

Sınıf öğretmenlerinin deprem anındaki ilk eylemlerine dair görüşlerine bakıldığında %38,5'inin deprem anındaki ilk eylemi çök-kapan-tutun hareketi, %23,1'inin aile bireylerine ulaşma, %19,2'sinin kaçma, %11,5'inin güvenli bölgeye ulaşma, %7,7'sinin ise hiçbir eylemde bulunmadığı yönünde görüş belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun çök-kapan-tutun hareketini uyguladıkları tespit edilmiştir. Çök-kapan-tutun hareketini uygulamaları öğretmenlerin deprem anında doğru davranış biçimlerine yönelik bilgi ve tutumlarının olumlu yönde geliştiği şeklinde yorumlanabilir.

Sınıf öğretmenlerinin deprem ilişkin bilgilerinin deprem esnasında davranışa dönüşümüne dair görüşleri incelendiğinde %50'sinin deprem hakkında önceden bildiklerini uygulayabildikleri, %50'sinin ise deprem hakkında önceden bildiklerini uygulayamadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin yarısı bilgilerini davranışa dönüştürebildiği yarısı ise davranışa dönüştüremediği tespit edilmiştir. Bu durumda deneyim, panik, korku ve stresin o anki yapacakları davranışta etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Sınıf öğretmenlerinin deprem anında dikkat çeken olay ve duruma dair görüşleri incelendiğinde, %23,2'si insanların binayı terk etmeye çalıştıkları, %19,2'si insanların çaresiz ve panik yaşadıkları, %19,2'si binadan ve çevreden gelen ses ve uğultular duydukları, %11,5'i insan kalabalığı ve yoğun trafik gördükleri, %11,5'i büyük korku yaşadıkları, %7,7'sinin gökyüzündeki ışıklar gördükleri, %7,7'sinin ise dışarı çıkmayan insanları gördükleri yönünde görüş belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun dikkatinin çeken olay, insanların binayı terk etmeye çalıştıkları olması tespit edilmiştir. Çevredeki insanların yaralanma riskini arttıran bu davranışı yapmaları can güvenliği kaygısının sebebiyet vermesinden dolayı ortaya çıktığı şeklinde yorumlanabilir.

Sınıf öğretmenlerinin deprem sonrası temel ihtiyaçlarını karşılamakta zorlanıp zorlanmadıklarına dair görüşleri incelendiğinde %57,7'si zorlandıklarını, %11,5'i zorda olsa karşılayabildiklerini, %30,8'i zorlanmadıkları sonucuna

ulaşmıştır. Bu sonuca göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun deprem sonrası temel ihtiyaçlarını karşılamakta zorlandığını tespit edilmiştir. Temel ihtiyaçlarını karşılamakta zorlanmaları alışveriş yapılabilecek yerlerin depremden zarar görmesi, ürünlerin hızlıca bitmesi ve hijyen koşullarının yetersizliği ile ilişkilendirilebilir. Deprem sonrası süreçte temel ihtiyaçların karşılanmasında oluşan eksiklik acil destek mekanizmalarının önemini arttırdığı şeklinde yorumlanabilir. Literatür tarandığında çalışmamıza paralel olan çalışmalara rastlanmıştır. Polat ve Sarıçam (2024) tarafından yapılan 6 Şubat depreminden etkilenen bölgelerdeki öğretmenlerin karşılaştığı sorunların incelendiği araştırmada öğretmenlerin karşılaştığı temel sorunlardan biri beslenme ve barınma olarak tespit edilmiştir. Bu da araştırmada elde edilen bulguyu desteklemektedir.

Sınıf öğretmenlerinin depremde yaşadığı kayıpların olup olmadığı ve normal hayata geçiş (iyileştirme aşaması) sürecinde ne aşamada oldukları hakkındaki görüşleri incelendiğinde %84,6'sı kayıp yaşamadıklarını, %11,5'i kayıp yaşadığını ve normal hayata geçmenin biraz zaman aldığını, %3,9'u sadece maddi kayıp yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun depremde kayıp yaşamadığı tespit edilmiştir. Depremde kayıp yaşamamaları normal hayata geçişlerini biraz daha kolaylaştırabileceği şeklinde yorumlanabilir.

Sınıf öğretmenlerinin deprem deneyimlerinin deprem bilgilerini sorgulamalarına dair görüşleri incelendiğinde %84,6'sı yaşadıkları depremin, deprem bilgilerini sorgulamalarına neden olduğunu, %11,5'i ise sorgulamadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun yaşadıkları depremin, deprem bilgilerini sorgulamalarına neden olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçtan yola çıkarak yaşanan depremlerden ders alan öğretmenlerin afet ve deprem farkındalıklarının arttığı söylenebilir. Çalışmamıza paralel olarak Filiz (2024) tarafından yapılan depremi deneyimlemiş sosyal bilgiler öğretmen adaylarının 6 şubat 2023 Depremi'ne yönelik görüşlerinin incelendiği araştırmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deprem sonrası farkındalık düzeylerinin arttığı tespit edilmiştir.

Öneriler

Öğretmenlerin çoğunluğunun afet ve deprem bilgisi eksikliği olduğu ortaya çıkmıştır. Türkiye'nin bir deprem ülkesi olduğu düşünüldüğünde öğretmenlerin bu eksikliği büyük bir zaaf olarak görülmektedir. Afetlere karşı toplumun direncini artırabilmek için öncelikle öğretmenlerin afet bilgisi ve farkındalığının artırılması için imkanlar dahilinde her türlü teorik ve uygulamalı eğitimin verilmesi önerilmektedir.

Afet bilgisi olan öğretmenlerinin teorikte aldıkları eğitimleri deprem esnasında uygulayamadıkları, olumsuz duygusal tepkiler verdikleri belirlenmiştir. Teorik eğitimlerin uygulama ve tatbikatlarla desteklenerek, yaparak yaşayarak öğrenmeleri sağlanabilir.

Öğretmenlerin çoğunluğunun deprem sonrasında temel ihtiyaçlarını karşılamada zorlandıkları belirlenmiştir. Özellikle deprem bölgelerinde ilgili kurum ve kuruluşların afetlerden etkilenebilecek insanların ihtiyaçlarını karşılanmasında, iyi bir planlama, koordinasyon ve yönetim sergilemeleri önerilmektedir.

Kaynakça

- AFAD. (2018). Açıklamalı afet terimleri sözlüğü. Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığı, Erişim tarihi:2010.2025. Erişim adresi: <https://www.afad.gov.tr/aciklamali-afet-yonetimi-terimleri-sozluhu>
- AFAD. (2014). Müdahale, iyileştirme ve sosyoekonomik açıdan Van depremi 2011. AFAD Yayınları, Ankara.
- Aydın, F., Akça, M., & Akça, M. (2024). Öğretmenlerin deprem kavramına ilişkin metaforları. *Avrasya Beşerî Bilim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 1-10.
- Aydın S., (2019). Determination of prospective science teachers' knowledge levels about earthquake, *International Journal of Earth Sciences Knowledge and Applications* 1(1), 28-31.
- Bilen, E., & Polat, M. (2022). Öğretmen adaylarının deprem farkındalığına ilişkin görüşleri. *Türk Deprem Araştırma Dergisi*, 4(1), 155-173. <https://doi.org/10.46464/tdad.1098199>
- Creswell, J. W. (1998). *Qualitative inquiry and research design: choosing among five traditions*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Çelik, M., Gürkan Ercan, B., Ayaz, A., Yakut İpekoğlu, H., Baltacı, F., Kurtoğlu, M., Sevgican, Ş., Yardımcı, H. Ç., Küçükyılmaz, S., Elkovan, C. G., & Sevin, D. N. (2024). Deprem anı insan duyguları, düşünceleri ve davranışları. In Proceedings of the ICSHSR 7th International Conference on Humanity and Social Sciences (June 28–30, 2024, Sarajevo) (ISBN: 978-625-6283-36-7).
- Çolak, S., & Özmen, C. (2025). 6 Şubat depremi sonrası sınıf öğretmenlerinin depremin okul ve meslek hayatlarına yansımalarıyla ilgili görüşleri. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 7(1), 16-34.
- Demirci, A. ve Yıldırım, S. (2015). *İstanbul'da ortaöğretimdeki deprem bilincinin değerlendirilmesi*. Milli Eğitim Dergisi, 45 (207), 89-118.
- Dikmenli, Y., & Yakar, H. (2019). Öğretmen adaylarının afet bilinci algı düzeylerinin incelenmesi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 386-416.
- Filiz, H. Ş. (2024). Depremi deneyimlemiş sosyal bilgiler öğretmen adaylarının 6 Şubat 2023 depremine yönelik algıları. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(2), 1-19.
- Gezer, M., & Şahin, İ. F. (2022). Deprem eğitimi: Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının depreme ilişkin bilgi düzeyleri. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(1), 97-106.
- Greer A(2012). Earthquake preparedness and response: comparison of the United States and Japan. *Leadership and Management in Engineering* 2012;12(3):111-25. Crossref
- Huberman, A. B., and M. Miles. (1994). Data management and analysis methods. in handbook of qualitative research, edited by N. K. Denzin and Y. S. Lincoln, 228–244. Thousand Oaks: Sage.
- Johnson, V. A., & Ronan, K. R. (2014). Classroom responses of New Zealand school teachers following the 2011 Christchurch earthquake. *Natural Hazards*, 72(2), 1075-1092
- Kadioğlu, M. (2011). *Afet yönetimi beklenilmeyeni beklemek en kötüsünü yönetmek* (2. b.). İstanbul: T.C. Marmara Belediyeler Birliği Yay.
- Karbeyaz, A. (2023). Deprem bölgesinde görev yapan öğretmenlerin deprem kaygısının belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (58), 3138-3157.
- Karancı, A.N. (2007). Afet yönetiminde halk katılımının önemi. Afet yönetiminin sorunları ve çözüm önerileri. Afet Sempozyumu.
- Kitzinger, J. (1995). *Qualitative research: introducing focus groups*. *Bmj*, 311(7000), 299-302.
- Kourou, A., Ioakeimidou, A., Mokos, V., & Bakas, K. (2013, April). *Evaluation of awareness and preparedness of school Principals and teachers on earthquake reduction effects issues-State's actions*. In EGU General Assembly Conference Abstracts (pp. EGU2013-5979).
- Maya, İ., & Sarı B. (2016). "Türkiye'de afet eğitimi ve MEB müfredatındaki afet eğitimi konularının değerlendirilmesi". 8. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi, Çanakkale.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: an expanded sourcebook*. Sage.
- Nakajima, Ş. (2012). Deprem ve sonrası psikolojisi. *Okmeydanı Tıp Dergisi*, 28(2), 150-155.
- Özoruç, N., & Sığırtaç, A. D. (2024). Okul öncesi öğretmenlerinin deprem kaygısı ve eğitim öğretim sürecine yansımaları. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 33(1), 380-396.
- Öztürk, M. K. (2013). Sınıf öğretmeni adaylarının deprem deneyimleri üzerine bir araştırma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* [Hacettepe University Journal of Education], 28(1), 308-319.

- Polat, M. S., & Sarıçam, H. (6). 6 Şubat depreminden etkilenen bölgelerdeki öğretmenlerin karşılaştığı sorunlar: Hatay ili örneği. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 15(1-Deprem Özel Sayısı-), 764-789.
- Şeran, Y., Taşkan, C., & Kocalar, A. O. (2024). Ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin deprem bilgisi ve depreme ilişkin farkındalık düzeyleri. *Journal of Innovative Research in Social Studies*, 7(2), 173-194.
- Tekin Ö., Dikmenli Y., (2021). Sınıf öğretmeni adaylarının afet bilinci algısı ve deprem bilgi düzeylerinin incelenmesi, *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 7(1), 258- 271.
- Tuna, A. K., Parin, S., & Tanhan, F. (2012). *Van depremi sosyo-ekonomik ve psikolojik durum tespit raporu*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Turhaner, K., & Polat, M. (2024). Öğretmen ve okul yöneticilerinin deprem stresi ile başetme stratejileri ve deprem risk algıları arasındaki ilişki. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(4), 2283-2306.
- Yang, S. Y. (2011). Early childhood teachers' perspectives and actual conditions of earthquakes and tsunami safety education. *The Korean Journal of Emergency Medical Services*, 15(3), 81-96.
- Yaman, E. (2010). Psikoşiddete (mobbinge) maruz kalan öğretim elemanlarının örgüt kültürü ve iklimi algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10(1), 547-578.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. 10. Baskı, Ankara: Seçkin yayınları.

Extended English Summary

Introduction

Disasters are defined as events, whether natural, technological, or human-induced, that cause physical, economic, and social damage to society, disrupt daily life, or hinder normal activities (AFAD, 2018). Disasters are commonly categorized into natural and human-induced events, though some sources also consider technological disasters as a third category. Complex disasters, such as wars, involve both human and technological factors. Recent approaches tend to focus on the two main categories: natural and human-induced disasters (Kadioğlu, 2011). Among natural disasters, earthquakes are particularly destructive. However, an earthquake becomes a disaster only when it causes significant loss of life, property damage, or disrupts social and economic life (Karancı, 2007). Earthquakes occur when energy released from fractures in the Earth's crust propagates as waves, shaking the environment and the ground. Their intensity varies, sometimes imperceptible, but occasionally causing widespread destruction, tsunamis, or volcanic activity (Greer, 2012). Although earthquakes are natural events, their impact depends on magnitude, location, societal resilience, and socioeconomic conditions (Nakajima, 2012). Earthquakes not only cause physical and material damage but also have lasting psychological effects on affected populations (Öztürk, 2013; Turhaner & Polat, 2024). In Turkey, due to its geographical and geological characteristics, earthquakes are frequent and pose a significant risk (Dikmenli & Yakar, 2019). The February 6 Kahramanmaraş-centered earthquakes affected eleven provinces and approximately 9.1 million people, highlighting the country's extensive seismic vulnerability (Çolak & Özmen, 2025). Mitigating earthquake impacts requires that individuals and society understand risks and remain prepared, which is possible through effective disaster education and awareness (Maya & Sari, 2016). Earthquake awareness involves knowing local risk levels, preparing for pre- and post-disaster conditions, and applying this knowledge during an actual event (Demirci & Yıldırım, 2015). Teachers, particularly primary school teachers, play a key role in fostering earthquake resilience in children. However, research shows that teachers struggle to apply their knowledge during earthquakes, and their preparedness varies across pre-, during-, and post-disaster phases (Öztürk, 2013). While prior studies have examined teachers' earthquake experiences, knowledge, perceptions, anxiety, and training (Johnsan & Ronan, 2014; Kourou et al., 2013; Aydın, 2019; Yang, 2011), there is limited updated research reflecting their views in the aftermath of the February 6 earthquakes. Therefore, this study aims to determine the perspectives of primary school teachers who experienced these earthquakes, as understanding their insights is essential for improving the earthquake preparedness of both teachers and the students they educate.

Method

This study employed a phenomenological design, a qualitative approach that enables in-depth exploration of familiar phenomena and their interpretation through rich narratives (Yaman, 2010). To investigate classroom teachers' perspectives on earthquakes, the researchers developed 18 semi-structured interview questions based on a literature review. These questions were reviewed by two field experts, and following their feedback, they were revised to maintain content validity and organized into three categories: pre-earthquake, during the earthquake, and post-earthquake. The final interview form included 12 questions. A pilot study was conducted with four teachers, and once no issues were identified, the semi-structured interviews were administered face-to-face with the participants. Data obtained from the teachers were analyzed using descriptive analysis, a method commonly applied in qualitative research to organize and interpret data without extensive procedures (Huberman & Miles, 1994). In this approach, data collected through interviews were coded, categorized, and summarized according to pre-determined themes, providing insights into participants' perspectives (Kitzinger, 1995). Participants were assigned codes (K1, K2, K3, ..., Ö26) to maintain confidentiality. Two researchers independently examined the responses, coding the raw data according to the study's objectives. Similar codes were grouped into categories, which were further combined into overarching themes (Creswell, 1998; Yıldırım & Şimşek, 2016). Inter-coder reliability was calculated using the formula $\text{agreement} / (\text{agreement} + \text{disagreement}) \times 100$ (Miles & Huberman, 1994), yielding a reliability coefficient of 0.88, which is above the acceptable threshold of 0.70. Frequencies (f) were used to indicate the prevalence of teachers' views, and direct quotations were included to provide a detailed understanding of their perspectives. Overall, the methodological approach ensured systematic data collection and rigorous analysis, allowing for a comprehensive examination of classroom teachers' experiences and perceptions regarding earthquakes.

Findings

In this study, the opinions of primary school teachers who experienced an earthquake were examined through 12 questions covering the pre-earthquake, during the earthquake, and post-earthquake periods. Before the earthquake, 61.5% of the teachers stated that they were aware that the region where they worked was prone to earthquakes, while 38.5% indicated that they were not. Regarding earthquake preparedness, only a small portion of teachers knew what to do during the earthquake, secured large furniture, or prepared an emergency earthquake kit, whereas 77% had no preparation. Similarly, only 15.4% knew the designated disaster assembly areas in their residence, and 38.5% had received prior earthquake training, while 61.5% had not. During the

earthquake, teachers' emotional responses varied: 30.8% experienced fear, 26.9% remained calm, 23.1% panicked, 7.7% were shocked, 7.7% felt stress, and 3.8% were surprised. Regarding their first actions, 38.5% performed the "drop-cover-hold on" method, 23.1% tried to reach family members, 19.2% attempted to escape, 11.5% reached a safe area, and 7.7% could not act. In terms of applying their earthquake knowledge, half of the teachers (50%) were able to implement what they knew, while the other half could not. Notable events during the earthquake included people attempting to leave buildings (23.2%), experiencing panic and helplessness (19.2%), hearing loud noises (19.2%), encountering crowds and traffic (11.5%), experiencing great fear (11.5%), seeing lights in the sky (7.7%), and observing people not leaving buildings (7.7%). After the earthquake, 26.9% of teachers reported that emergency response teams took a long time to arrive, and the same percentage could not observe the process due to lack of local damage. Regarding basic needs, 57.7% struggled, 11.5% managed with difficulty, and 30.8% did not struggle. Among the teachers, 84.6% reported no loss of life or property, 11.5% experienced both life and property loss, and 3.9% only faced material losses. Finally, 88.5% stated that their earthquake experiences led them to question and reflect on their knowledge and awareness of earthquakes. These findings indicate that primary school teachers had limited earthquake preparedness, exhibited diverse emotional and behavioral responses during the earthquake, and faced various challenges in meeting basic needs and returning to normal life afterward. Additionally, experiencing an earthquake significantly contributed to teachers' reflection on and awareness of earthquake knowledge.

Conclusion and Discussion

This study examined the perspectives of primary school teachers who had experienced an earthquake, and the following results were obtained. When asked about the earthquake-prone status of their working region, 38% of the teachers stated that they were unaware, while 61.5% reported knowing that their area was a seismic zone. This indicates that more than half of the teachers recognized the earthquake risk in their region. Due to Turkey's geographical location and geological structure, it is a country with high seismic risk, and major earthquakes causing significant loss of life and property occur approximately every five years (AFAD, 2014). This reality emphasizes the importance of teachers having adequate earthquake knowledge and skills. Regarding earthquake preparedness, 23% of teachers reported being prepared, knowing what to do during an earthquake, choosing earthquake-resistant buildings, keeping emergency kits, and securing large household items. However, 77% were unprepared. Concerning designated disaster assembly areas, 15.39% knew the assembly area for their residence, while 84.61% did not. Their lack of awareness could be due to insufficient information, the absence of guiding signs, or not checking assembly areas through e-government platforms. When examining earthquake education, 38.5% of teachers had received training,

while 61.5% had not. Teachers without training did not know what to do during an earthquake. Emotional responses during the earthquake included fear (30.8%), calmness (26.9%), panic (23.1%), shock (7.7%), stress (7.7%), and surprise (3.8%). Their initial actions included performing the "drop-cover-hold on" maneuver (38.5%), trying to reach family members (23.1%), escaping (19.2%), reaching a safe area (11.5%), or being unable to act (7.7%). About half were able to apply their prior knowledge, while the other half could not. After the earthquake, 57.7% had difficulty meeting basic needs, 30.8% did not experience difficulty, and 11.5% managed with some difficulty. Regarding losses, 84.6% reported no personal or material loss, 11.5% experienced both personal and material losses, and 3.9% experienced only material losses. Additionally, 84.6% stated that the earthquake led them to reflect on their knowledge. This indicates that teachers who learned from their earthquake experiences increased their disaster and earthquake awareness.

Recommendations

The study highlights the need to improve teachers' knowledge and awareness of disasters and earthquakes, as this plays a crucial role in enhancing societal resilience. Theoretical training should be complemented with practical exercises, drills, and simulations to ensure that teachers can effectively apply their knowledge during emergencies. Education alone is not sufficient; buildings must be constructed according to earthquake regulations, with proper site evaluations and inspections to minimize risks. Post-earthquake institutions should ensure that affected individuals can access basic needs through coordinated and well-planned interventions. Finally, lessons from past earthquakes should be systematically reviewed to strengthen preventive measures and develop a culture of preparedness for future disasters.